

باسمه تعالی

ابن الیاس شیرازی (قرن هشتم و نهم هجری قمری)

ابن الیاس منصور بن محمد شیرازی طبیب مشهور و کالبدشناس (آناتومیست) سرشناس دوران تیموریان و آل مظفر بود.

ابن الیاس در نیمه نخست قرن هشتم هجری، در خانواده و خاندانی از اطبای سرشناس به دنیا آمد و رشد کرد و دانش آموخت. یکی از کتاب‌های معروف وی کتاب *تشریح الابدان* (تشریح منصوری) (تألیف ۷۸۹هـ.ق؛ شیراز) به زبان فارسی است. این کتاب نخستین رساله مصور کالبدشناسی در جهان اسلام و کامل‌ترین درس‌نامه کالبدشناسی تاریخ طب در ایران تا روزگار مؤلف است. در این کتاب، تصاویر ارزنده‌ای از تشریح اعضا و اندام‌های بدن و محل خون‌گیری از رگ‌ها (حجامت) ارائه شده است. ابن الیاس با بهره‌گیری از ذوق و سلیقه شخصی، در تصویرسازی کالبد انسانی، به نوآوری‌هایی نظیر استفاده از ژرف‌نمایی (پرسپکتیو)، نمایش حرکت و غیره دست یافته که خلاقانه و قابل تأمل است.

یکی دیگر از کتاب‌های معروف ابن الیاس، *کفایه مجاهدیه* (کفایه منصوری) به زبان فارسی است که آن را به نام شاه شجاع (مجاهد السلطنه)، از امرای خاندان مظفریان در فارس و ممدوح حافظ شیرازی، نگاشته است. از این نظر، بعید نیست که ابن الیاس پزشک مخصوص شاه شجاع بوده باشد. در این کتاب، چکیده دانسته‌های اطبای آن عصر از طب و داروشناسی به زبانی شیوا و موجز آمده است. این اثر به‌رغم اختصار، مورد توجه بسیاری از اطبای بعدی قرار گرفت.